

تبیین رابطه فناوری اطلاعات و ارتباطات با احساس امنیت اجتماعی ساکنان روستایی

(مورد مطالعه: شهرستان مشکین شهر)

وکیل حیدری ساربان¹

تاریخ دریافت: 1395/10/09
تاریخ پذیرش: 1395/12/25

از صفحه 77 تا 100

بزهشنامه جغرافیای انظامی
سال پنجم، شماره هفدهم، بهار 1396

چکیده

هدف این مقاله تبیین نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات با احساس امنیت اجتماعی ساکنان روستایی شهرستان مشکین شهر می‌باشد. این تحقیق از لحاظ هدف، توسعه‌ای و از لحاظ ماهیت، توصیفی و پیمایشی و نیز از نوع تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش، شامل تمام روستاهای دارای دفاتر ICT روستایی شهرستان مشکین شهر است. برای برآورد حجم نمونه از روش نمونه‌گیری کوکران با سطح اطمینان 95 درصد و احتمال خطای 5 درصد استفاده شده است. در این تحقیق روش گردآوری داده‌ها برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های تحقیق، به دو صورت داده‌های اولیه (اسنادی) و داده‌های ثانویه (پیمایشی) و ابزار مورد استفاده در روش پیمایشی پرسش‌نامه و مصاحبه بوده است. روایی صوری پرسش‌نامه توسط پانل متخصصان مورد تأیید قرار گرفت. مطالعه راهنما در منطقه مشابه جامعه آماری با تعداد 30 پرسش‌نامه صورت گرفت و با داده‌های کسب‌شده و استفاده از فرمول ویژه کرونباخ آلفا در نرم‌افزار SPSS، پایایی بخش‌های مختلف پرسش‌نامه تحقیق 0/77 تا 0/81 به دست آمد. در نهایت نتایج تحقیق نشان داد که به جز متغیرهای امنیت اخلاقی، نوامیس، فرهنگی و عاطفی بین تمامی متغیرهای تحقیق و بهره‌گیری از خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات رابطه معنی‌داری وجود دارد. در نهایت، با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای کاربردی ارائه شده است.

کلید واژه‌ها: فناوری اطلاعات و ارتباطات، احساس امنیت اجتماعی، توسعه روستایی، شهرستان مشکین شهر.

1 - دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی و عضو هیئت‌علمی دانشگاه محقق اردبیلی، Vheidari56@Gmail.com

امنیت جزء نیازهای اساسی انسان و فصل مشترک همه مشکلات انسان از بیماری روانی گرفته تا خودکشی، اعتیاد و بزهکاری است. آرامش، رشد، شکوفایی انسان، بروز همه استعدادها و خلاقیتها و نیل به همه کمالات انسان در سایه امنیت به دست می‌آید. خلاقیت و استعدادهای انسان در پرتو امنیت شکوفا می‌شود و نیل به کمالات انسانی برای او میسر می‌شود (سلیمی و همکاران، 1392: 120) و نیز، امنیت اجتماعی را می‌توان به‌عنوان ایمنی خاص مردم تعبیر کرد این مفهوم دو وجه قابل تفکیک دارد؛ در یک وجه امنیت اجتماعی در قالب ایمنی خاطر یک شهروند به‌عنوان نماینده تمامی مردم مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این بررسی امنیت اجتماعی یک جامعه (یک کشور، شهر و یا روستا) بر اساس میزان رضایتمندی و آرامش خاطر یک عضو نمونه آن جامعه بررسی و ارزیابی می‌شود (اصانلو و همکاران، 1391: 90). در این مطالعه، جامعه مجموعه‌ای همگن تلقی شده و از تفاوت‌ها، نابرابری‌ها و ناهمگنی‌های درون جامعه صرف‌نظر می‌شود.

به باور صاحب‌نظران، احساس امنیت که از مفاهیم بااهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز به شمار می‌آید از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی می‌شود که فقدان یا اختلال در آن، پیامدهای خطرناکی به دنبال دارد (ترابی، 2004: 31) به‌عبارت‌دیگر، احساس امنیت پدیده‌ای روان‌شناختی اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگونی می‌باشد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط اوضاع و محیط بیرونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. بدون شک هرگونه اختلال در احساس امنیت و بروز شرایط نگرانی ناشی از موقعیت‌های مخاطره‌آمیز و دغدغه‌ساز عینی و ذهنی در جامعه از یک‌سو هزینه‌های تعامل اجتماعی را افزایش داده و از سوی دیگر با ایجاد اختلال در اعتماد اجتماعی و بروز بی‌تفاوتی فردی و اجتماعی، انسجام و یگانگی اجتماعی را مورد تهدید قرار می‌دهد (حسنوند، 1390: 58) بررسی ادبیات تحقیق حاکی از آن است که باوجود احساس امنیت، فرد از زندگی در محیط اجتماعی هراسان و نگران نبوده و در تعامل با محیط اجتماعی خود از سوی دیگران احساس ایمنی می‌کند (بیات، 1388: 17) اهمیت بررسی و شناخت ابعاد و زوایای احساس امنیت از این جهت ضرورت دارد که کنشگران

در انجام کنش با مراجعه به ذهنیت روان‌شناختی و تاریخی خود به تصمیم‌گیری و انجام کنش اقدام می‌نمایند، از این‌رو ارزیابی و احساس آن‌ها از فضای کنش نقش بستری و زمینه‌ساز در این تصمیم‌گیری ایفا می‌نماید، زیرا رابطه بین ساختارهای عینی (امنیت) و صورت‌های ذهنی (احساس امنیت) مبنای تصمیم‌گیری افراد می‌باشد.

بررسی ادبیات فناوری اطلاعات و ارتباطات حاکی از آن است که کاربرد راه‌حل‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات برای موفقیت اجرای سیاست‌های اجتماعی شامل اصلاح امنیت اجتماعی و طراحی و مدیریت استراتژیک برنامه‌های امنیت اجتماعی، ضروری است (موسسه امنیت اجتماعی بین‌المللی، 2012). در واقع فناوری اطلاعات و ارتباطات، نقش بسیار مهمی را در تمامی ابعاد حیات ملی (سیاست، اقتصاد، توسعه اجتماعی و فرهنگی و غیره) جوامع امروزی ایفا می‌نماید و فناوری اطلاعات و ارتباطات سهم مهمی در تقویت احساس امنیت اجتماعی جوامع دارد افزون بر این، ضرورت مطالعه و تحقیق پیرامون فناوری اطلاعات و ارتباطات و احساس امنیت اجتماعی از آنجایی ناشی می‌شود که تهدیدات داخلی بالقوه و بالفعل در کشورهای کمتر توسعه‌یافته اغلب امنیت اجتماعی این جوامع را به خطر می‌اندازد. بر همین اساس، شناسایی عوامل و عناصر تأمین امنیت اجتماعی و احساس ایمنی از پیش‌شرط‌های اساسی در جهت برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی برای ارتقای سطح امنیت اجتماعی به شمار می‌رود و از نقش به‌سزایی در برنامه‌ریزی راهبردی دولت‌ها برخوردار است به عبارتی کسب آگاهی از میزان بهبود شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی مناطق روستایی و تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بهبود این شاخص‌ها، یکی از مهم‌ترین ابزارهای تصمیم‌گیری است که مسئولان و مدیران بایستی به آن توجه جدی داشته باشند. به عبارتی، جهت مساعدت به توسعه پایدار مناطق روستایی، لزوم توجه به وضعیت شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی و برنامه‌ریزی بر اساس نوسانات آن‌ها ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و با توجه به این‌که احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی به‌عنوان یکی از ابعاد مهم توسعه همه‌جانبه روستایی برای برنامه‌ریزی مدیریت توسعه پایدار روستایی مطرح است، از این‌رو سهم به‌سزایی در توسعه پایدار روستایی خواهد داشت، همچنین، در طی چند سال گذشته، در نواحی روستایی شهرستان مشکین‌شهر اتفاقات و مسائلی رخ داده که میزان شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی مناطق روستایی را از منظر امنیت جانی،

امنیت مالی، امنیت اقتصادی، امنیت شغلی، امنیت اخلاقی، امنیت حقوقی، امنیت نوامیس، امنیت فرهنگی، امنیت عاطفی، امنیت احساسی، امنیت فکری و امنیت قضایی و غیره، تحت شعاع قرار داده است که به نظر می‌رسد بخشی از این مشکلات به دلیل عدم توجه به تأثیرگذاری فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه امنیت اجتماعی می‌باشد. به این خاطر، این تحقیق به دنبال آن است که این پرسش را مورد بررسی و کاوش قرار دهد: که آیا بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و احساس امنیت اجتماعی در مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر رابطه وجود دارد؟

مبانی نظری

امنیت واژه‌ای پیچیده و به لحاظ کاربرد، از گستردگی وسیعی برخوردار است. از درونی‌ترین افکار و احساسات بشری گرفته تا مهم‌ترین مسائل بین دولت‌ها دربرگیرنده مفهوم امنیت است. از این‌رو، ارائه تعریفی کامل از امنیت مستلزم بررسی و تحقیق درباره مفاهیم کلیدی همچون قدرت، تهدید و ساختارهای جامعه است (ماندل، بی‌تا: به نقل از کارگر: 1389: 22). بررسی‌ها نشان می‌دهد در تمام دوران حیات بشری، امنیت از عناصر اصلی نیازهای انسانی محسوب شده و در دوران مدرن اهمیت این امر تا اندازه‌ای افزایش یافته است که به تعبیر برخی، کار ویژه بدیل‌های حکومت‌ها در جامعه مدرن امروزی، ایجاد و حفظ امنیت در معنای وسیع آن است. امنیت در مفهوم عینی آن فقدان تهدید علیه ارزش‌ها است و در مفهوم ذهنی به معنای فقدان احساس ترس از این است که چنین ارزش‌هایی مورد حمله قرار گیرد (عبدی و همکاران، 1388: 48) بنا به نظر ولفرس (1962) و به عبارتی، امنیت در معنای عینی، فقدان تهدید در برابر ارزش‌های کسب‌شده را مشخص کرد و در معنای ذهنی فقدان ترس و وحشت از حمله علیه ارزش‌ها را معین می‌نماید. علاوه بر این، به‌کارگیری واژه امنیت، دارای تاریخی طولانی است که ریشه آن به قدمت تاریخ بشر برمی‌گردد. این واژه توسط سیسرو و لاکروتیوس به یک حالت روان‌شناختی و فلسفی ذهنی یا احساس درونی آزاد شدن از حزن و اندوه تعریف‌شده و بعدها در تاریخ رومیان معنای سیاسی به خود گرفت. به باور بروچ (2005)، در تفکر سیاسی غرب، امنیت به معنی اطمینان و مفهوم سیاسی آزادی لیبرالی پیوند خورده است در واقع امنیت یعنی رفع خطر و رفع خطر یعنی استفاده

بهینه از فرصت، بنابراین می‌توان گفت امنیت دارای دو عنصر تهدید و فرصت است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره‌گیری بهینه از فرصت‌هاست (خلیلی، 1381: 428). جونز (2000)، احساس امنیت اجتماعی را فقدان هراس از تهدید شدن یا به مخاطره افتادن ویژگی‌های اساسی و ارزش‌های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی‌های مشروع دانست. ویور امنیت اجتماعی را توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی‌اش تحت شرایط تغییر و تهدیدهای واقعی و محتمل تعریف می‌کند. هابز امنیت را در تسلیم انسان‌ها به حاکمان می‌داند، به طوری که مانع از بروز جنگ می‌شود. در طی قرون هفدهم و هیجدهم به اعتقاد کافمن مفهوم امنیت، مفهومی هنجاری بود که با توسعه رفاه اجتماعی، رفاه عمومی و خیر همگانی هم‌معنا شده و ملاک مناسبی برای هدایت اجتماعی می‌شود.

به باور هندیانی (1387)، ویژگی معنا و ذات امنیت را باید در پنج ویژگی چیستی، ارزش، غایت و موضوع امنیت جستجو کرد تنها با این ویژگی‌ها امکان بررسی هر نظریه و مکتب میسر است. به نظر دورکیم ورود جوامع به دنیای صنعت در قرن بیستم روابط انسان‌ها را از نظارت نظم اخلاقی جامعه سنتی آزاد می‌کند به طوری که اجتماع سنتی مورد هجوم نیروهای گسستگی جامعه مدرن قرار گرفته و اجتماع‌های ساده رو به تحلیل می‌روند و با افزایش و تراکم جمعیت زندگی اجتماعی پیچیده می‌شود، ارتباطات از صورت برخورد با آشنا به صورت برخورد با بیگانه در می‌آید و زمینه بروز ناامنی‌های گسترده فراهم می‌شود (بشیریه، 1374: 48)، آبراهام مازلو در سلسله‌مراتب نیازها، احساس امنیت را پس از ارضای نیازهای اولیه قرار می‌دهد (کاهه، 1384: 133)، در تحلیل گیدنز در رابطه با مخاطره و رهایی از مخاطره و امنیت، امنیت وجودی یکی از صور مهم احساس امنیت تلقی شده است (گیدنز، 1377). وی معتقد است تهدیدهایی که امنیت وجود انسان را در دوران جدید به خطر می‌اندازد به واسطه خصلت مدرنیته و حرکت نهادهای مختلف اجتماعی به سمت دنیوی شدن شکل گرفته‌اند. بر اساس تحلیل گیدنز زیستن در حوزه فرهنگ خطرپذیر جدید به طور کلی با بی‌قراری توأم است و احساس اضطراب ممکن است در جریان رویدادهایی که سرنوشت‌ساز هستند آشکار گردد (گیدنز، 1378). پارسونز برای امنیت اجتماعی چهار بعد قائل است که هر کدام مربوط به یک خرده سیستم جامعه هستند و از برآیند برخورداری از این چهار بعد امنیت اجتماعی می‌توان به تحقق امنیت

در سطح جامعه امید داشت. این چهار بُعد امنیت، امنیت مالی و اقتصادی، امنیت سیاسی، امنیت حقوقی و قضایی، امنیت فرهنگی هستند که به ترتیب در نظام فکری پارسونز ضروری بوده و هر یک از جایگاه خاصی برخوردارند. بوزان (1387)، بحث خود را در باب امنیت اجتماعی با بیان معنای ارگانیکی نهفته در این تئوری آغاز می‌کند و معتقد است زمانی امنیت اجتماعی مطرح خواهد بود که نیروی بالقوه یا بالفعلی به‌عنوان تهدیدی برای هویت افراد جامعه وجود داشته باشد. امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ مجموع ویژگی‌هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن افراد خودشان را به‌عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند یا به‌بیان‌دیگر معطوف به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌شود که هویت گروهی او را سامان می‌بخشند.

بررسی ادبیات امنیت اجتماعی نشان می‌دهد که بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد و همان‌طور که فناوری اطلاعات و ارتباطات، بر فرهنگ‌ها و شکل زندگی اجتماعی و اقتصاد و پیشرفت‌های اجتماعی جوامع تأثیر گذاشته است، امنیت اجتماعی را نیز دستخوش تغییر و تحولات زیادی کرده است. هابرماس (1384)، در نظریه کنش ارتباطی بر تفاهم و گفتگو مبتنی بر اجماع و توافق تأکید می‌کند و معتقد است که کنش ارتباطی مبتنی بر سرمایه ارتباطی است نه زر، زور و تزویر. مانوئل کاستلز (1385)، به انقلاب فناورانه‌ای که حول محور فناوری‌های اطلاعات متمرکز است اشاره می‌کند که در سال‌های پایانی قرن بیستم، چشم‌انداز اجتماعی زندگی انسان را متحول ساخته و با سرعتی شتابان در کار شکل‌دهی مجدد بنیان مادی و اجتماعی جامعه است. مک لوهان (1377)، بر این باور است که فناوری اطلاعات و ارتباطات شیوه فعالیت و روابط انسان‌ها را شکل می‌دهد و درجات آن را تعیین می‌کند و بر امنیت اجتماعی جوامع تأثیر می‌گذارد و تغییراتی را که در امنیت اجتماعی به‌واسطه ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات رخ می‌دهد، می‌توان از دو جنبه تغییر در نوع و ماهیت بررسی کرد: از آنجا که توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، سبب فکری‌تر شدن، ناپایدارتر شدن و تخصصی‌تر شدن مشاغل می‌شود؛ از این‌رو آموزش مستمر و ارتقای سطح دانش و آگاهی از ملزومات شغلی افراد، ضروری به نظر می‌رسد. قابل‌ذکر است که پتانسیل اشتغال‌زایی فناوری اطلاعات و ارتباطات، در صورت فراهم بودن، در شرایط مناسب فعال می‌شود و بهره‌گیری از این پتانسیل، منوط به ایجاد و تسهیل

شرایطی چون فضای رقابتی در تولید و توزیع اطلاعات، جریان آزاد اطلاعات، احترام به مالکیت معنوی و ایجاد و گسترش زیرساخت‌های اطلاعاتی است. مطالعات چندی تاکنون در خصوص اثرات متغیرهای بیرونی در احساس امنیت اجتماعی صورت گرفته که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود:

یافته‌های پژوهش کرمی و فرحبخش (1394)، با عنوان «بررسی مؤلفه‌های اساسی مؤثر بر افزایش امنیت اجتماعی از دیدگاه نخبگان حوزه امنیت» نشان داد که در حوزه فردی مؤلفه‌هایی نظیر طرح‌واره‌های شخصی، نیاز به امنیت، ویژگی‌های شخصیتی، جنسیت، احساس محرومیت و احساس تعلق؛ در حوزه اجتماعی، مؤلفه‌هایی مانند همبستگی اجتماعی، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، حمایت اجتماعی، قانون‌گرایی، نظام خانواده، تدین و مذهب، علاقه اجتماعی و شکاف اجتماعی؛ و در نهایت در حوزه دستگاه حاکمیت، مؤلفه‌هایی همچون مهاجرت، اثربخشی پلیس، نظام آموزش و پرورش، کارآمدی نظام اجرایی، طراحی شهری و رسانه‌ها از جمله موارد مؤثر بر افزایش امنیت اجتماعی جامعه محسوب می‌شوند. مختاری و همکاران (1391)، در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج» دریافتند که تفاوت معناداری میان افراد جوان و افراد مسن، میان افراد مجرد و متأهل، میان اقوام مختلف از نظر احساس امنیت اجتماعی وجود دارد. همچنین، رابطه مستقیم و معناداری بین متغیرهای مستقل پایگاه اقتصادی-اجتماعی، اعتماد اجتماعی، میزان دین‌داری، نگرش نسبت به عملکرد پلیس و متغیر وابسته میزان احساس امنیت اجتماعی دیده شده است. نتایج تحقیق ضرابی و همکاران (1391)، با عنوان «سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد با تأکید بر عملکرد پلیس و رسانه‌های جمعی» بیان‌گر آن است که بین احساس امنیت شهروندان و شاخص‌های عملکرد رسانه‌ها و عملکرد پلیس رابطه معناداری وجود دارد. حیدری ساریان (1394)، در تحقیقی با عنوان «عوامل بهبود امنیت اجتماعی از دیدگاه روستاییان» دریافت که چهار مؤلفه بهبود شاخص‌های رفاه اقتصادی و اقدام مداخله‌ای دولت، تقویت سرمایه اجتماعی و ظرفیت‌های شناختی، تحقق عدالت اجتماعی و پایبندی به ارزش‌ها و تعلقات مکانی و آرامش روحی و روانی مهم‌ترین عوامل بهبود امنیت اجتماعی می‌باشد که مقدار واریانس و واریانس تجمعی تبیین شده توسط این چهار عامل 60/01 می‌باشد. فلمینگ و

همکاران (2006)، در پژوهشی با عنوان «ایمنی در فضای مجازی، امنیت نوجوانان» در استرالیا انجام داده‌اند. این تحقیق تفاوت معناداری بین رفتارهای نامناسب در فضای مجازی بر اساس جنس و میزان استفاده را نشان داد؛ بر اساس این تحقیق، مرد بودن و استفاده زیاد از این ابزار، میزان رفتارهای نامناسب در فضای مجازی را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش امین مظفری و کریمی (1393)، با عنوان «بررسی رابطه بین رسانه‌های نوین و امنیت اجتماعی» نشان داد که وضعیت امنیت اجتماعی در بین افراد مورد مطالعه در حد متوسط است. یافته‌های پژوهش درجانی و همکاران (1392)، با عنوان «رابطه فناوری اطلاعات و ارتباطات با امنیت اجتماعی شهروندان ارومیه» حاکی از این واقعیت می‌باشد که فناوری اطلاعات و ارتباطات با امنیت اجتماعی، رابطه مثبت دارد و از بین سه مؤلفه امنیت اجتماعی (اعتماد شهروندان، هویت خواهی اجتماعی و فقر اقتصادی) بیشترین تأثیر آن، بر مؤلفه اعتماد اجتماعی است. نتایج یافته‌های ساروخانی و همکاران (1387)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر فضاهای مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تأکید بر اینترنت» نشان داد که بین حوزه عمومی اینترنت و اشکال کنش اجتماعی از قبیل خدمات اجتماعی فرهنگی، وکالت و سازمان‌دهی، تعلیم و تربیت اجتماعی و آگاهی از ارزش‌های مذهبی رابطه معنادار و همبستگی ضعیفی وجود دارد. مطالعات کونیشورا و همکاران (2012)، نشان داد که بین فناوری اطلاعات و ارتباطات با امنیت فکری و عاطفی ساکنان روستایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. اسلوچونسکی (2010)، در یافته‌های میدانی خود به این نتیجه رسید هر اندازه روستاییان از تلفن همراه بیشتر استفاده کنند به همان میزان شاخص‌های امنیت اجتماعی بهبود می‌یابد. پرون و همکاران (2011)، در یافته‌های خود به این نتیجه رسیدند که بین استفاده جوامع روستایی از شبکه‌های مجازی و ارتقای احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. نیلسون (2005)، در مطالعات خود پیرامون تبیین رابطه بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و احساس امنیت اجتماعی دریافتند که فناوری‌های نوین ارتباطی به ارتقای احساس امنیت اجتماعی به‌ویژه از بعد امنیت جانی، مالی و شغلی مساعدت می‌کند. به باور بورک (2010)، بین استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و تقویت احساس امنیت اجتماعی از منظر مدیریت منابع انسانی و مدیریت مالی در مناطق روستایی رابطه وجود دارد. مطالعات دوپلر و همکاران (2011)، نشان داد که

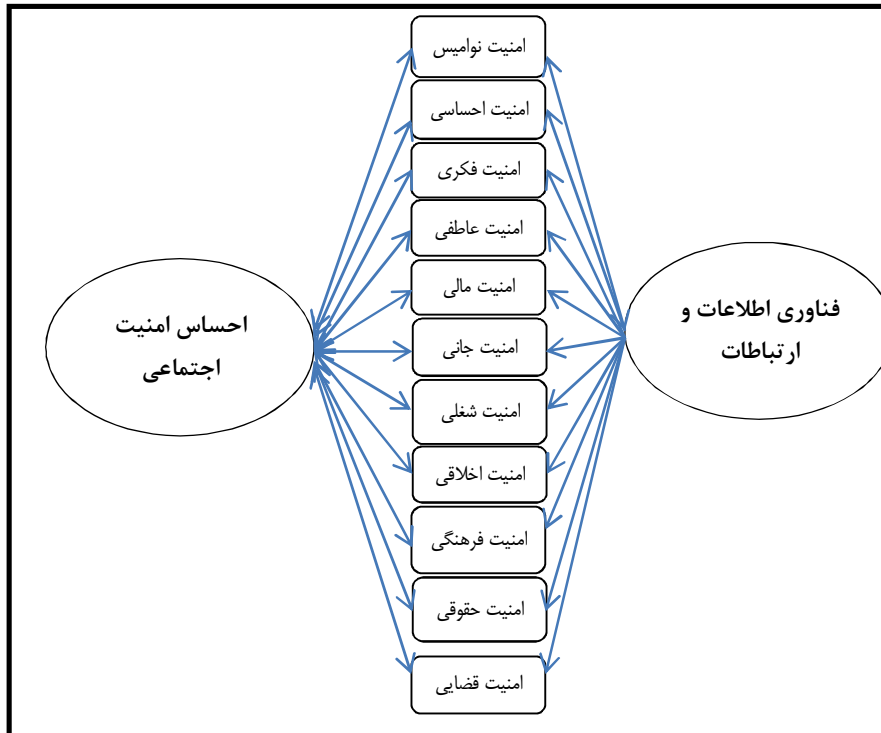
مزایای روستاهای دارای فناوری اطلاعات و ارتباطات در نیل به احساس امنیت اجتماعی عبارتند از: اشتغال‌زایی، کاهش ریسک‌های اقتصادی، محیطی و اجتماعی هستند. به باور ساپی (2010)، استفاده از رسانه‌های گروهی در مناطق روستایی فواصل را ناپدید می‌سازند. پارون و مادوک جونز (2008)، بر این عقیده هستند که شبکه‌های مجازی نقش اساسی در تأمین و حفظ امنیت اجتماعی در جوامع روستایی ایفا می‌کنند، زیرا عامل کلیدی انتشارات اطلاعات در نظام‌های اجتماعی هستند و به‌عنوان عوامل اجتماعی، تأثیر قدرتمندی بر رفتار و هنجارهای اجتماعی دارد. روهر لویز (2014)، در تحقیق خود نشان داد، در جایی که اینترنت بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد افراد روستایی امنیت حقوقی، احساسی و فرهنگی را در مناطق روستایی تجربه می‌کنند. دیانی و مک آدام (2005)، در مطالعات خود پیرامون تبیین رابطه بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و امنیت اجتماعی دریافتند که فناوری‌های نوین ارتباطی و در رأس آن‌ها و تلفن همراه و اینترنت به دلیل همه‌گیر بودنشان تأثیر بسیار زیادی بر جامعه و حوزه‌های تخصصی و عمومی مربوط به امنیت افراد جامعه روستایی، به‌ویژه نوجوانان و جوانان دارد. درنهایت متغیرهای تحقیق در خصوص بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و اثرات آن در بهبود شاخص‌های امنیت اجتماعی در جدول (1) و چارچوب نظری تحقیق با توجه به مرور ادبیات و پیش‌نگاشته‌های موضوع و بر اساس اهداف پژوهش، در شکل (1) ارائه شده است.

جدول (1): خلاصه مطالعات انجام‌شده

مؤلف	عنوان	نتیجه
کرمی و فرحبخش (1394)	نخبان حوزه امنیت	تأثیرگذاری مؤلفه‌هایی؛ نظیر طرح‌واره‌های شخصی، نیاز به بررسی مؤلفه‌های اساسی مؤثر بر امنیت و غیره در حوزه فردی؛ همبستگی اجتماعی، پایگاه افزایش امنیت اجتماعی از دیدگاه اجتماعی-اقتصادی، حمایت اجتماعی و غیره در حوزه اجتماعی؛ مؤلفه‌هایی همچون مهاجرت، اثربخشی پلیس، نظام آموزش و پرورش و غیره در حوزه دستگاه حاکمیت.
مختاری و همکاران (1391)	در شهر یاسوج	بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی وجود تفاوت معناداری میان افراد جوان و افراد مسن، میان مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی افراد مجرد و متأهل، میان اقوام مختلف از نظر احساس امنیت اجتماعی
ضرابی و همکاران (1391)	سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد با تأکید بر عملکرد پلیس و	وجود رابطه معنادار بین احساس امنیت شهروندان و شاخص‌های عملکرد رسانه‌ها و عملکرد پلیس

مؤلف	عنوان	نتیجه
	رسانه‌های جمعی	
حیدری ساربان (1394)	عوامل بهبود امنیت اجتماعی از دیدگاه روستاییان	مهم‌ترین عوامل بهبود امنیت اجتماعی عبارتند از: مؤلفه‌های بهبود شاخص‌های رفاه اقتصادی و اقدام مداخله‌ای دولت، تقویت سرمایه اجتماعی و ظرفیت‌های شناختی، تحقق عدالت اجتماعی و پایبندی به ارزش‌ها و تعلقات مکانی و آرامش روحی و روانی.
فلمینگ و همکاران (2006)	ایمنی در فضای مجازی، امنیت وجود تفاوت معنادار بین رفتارهای نامناسب در فضای مجازی بر اساس جنس و میزان استفاده از فضای مجازی.	
امین مظفری و کریمی (1393)	بررسی رابطه بین رسانه‌های نوین و امنیت اجتماعی	در حد متوسط بودن وضعیت امنیت اجتماعی افراد مورد مطالعه
درجانی و همکاران (1392)	رابطه فناوری اطلاعات و ارتباطات وجود رابطه مثبت بین فناوری اطلاعات و ارتباطات با امنیت اجتماعی شهرنندان اجتماعی. ارومیه	
ساروخانی و همکاران (1387)	تأثیر فضاهای مجازی بر کنش اجتماعی جوانان دانشجوی دختر با تأکید بر اینترنت	وجود رابطه معنادار و همبستگی ضعیف بین حوزه عمومی اینترنت و اشکال کنش اجتماعی از قبیل خدمات اجتماعی فرهنگی، وکالت و سازمان‌دهی، تعلیم و تربیت اجتماعی و آگاهی از ارزش‌های مذهبی.
اسلوچونسکی (2010)	نقش تلفن همراه در بهبود امنیت اجتماعی	تأثیر گذاری استفاده از تلفن همراه بر بهبود شاخص‌های امنیت اجتماعی
پرون و همکاران (2011)	بررسی رابطه بین شبکه‌های مجازی و ارتقای شاخص‌های امنیت اجتماعی	وجود رابطه معنادار بین استفاده جوامع روستایی از شبکه‌های مجازی و ارتقای احساس امنیت اجتماعی.
پارون و مادوک جونز (2008)	نقش شبکه‌های مجازی پیرامون تأثیر گذاری شبکه‌های مجازی در تأمین و حفظ امنیت اجتماعی	اجتماعی در جوامع روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، 1393.

شکل 1: چارچوب نظری پژوهش
منبع شکل (1): یافته‌های تحقیق و ترسیم از نگارندگان

روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف، توسعه‌ای و از لحاظ ماهیت، توصیفی و پیمایشی و نیز از نوع تحلیلی است. در این تحقیق روش گردآوری داده‌ها برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های تحقیق، به دو صورت اسنادی (داده‌های ثانویه) و پیمایشی (داده‌های اولیه) و ابزار مورد استفاده در روش پیمایشی پرسشنامه و مصاحبه بوده است. جامعه آماری این پژوهش، شامل تمام روستاهای دارای دفاتر ICT روستایی شهرستان مشکین‌شهر مشتمل بر 49 روستا است و تعداد 14 روستا از بین 49 روستا به روش نمونه‌گیری تصادفی و 370 نفر از 19119 نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند برای برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و با سطح اطمینان 95 درصد و احتمال خطای 5 درصد استفاده شد. از سویی، برای برابری در آزمون و نتیجه، 370 نفر از روستاییان ساکن

در مناطق روستایی فاقد دفاتر ICT به‌عنوان گروه شاهد شهرستان انتخاب شدند. انتخاب روستاهای نمونه تحقیق، با در نظر گرفتن تعداد کل روستاها، تعداد جمعیت، دوری و نزدیکی نسبت به شهر، شاخص وضعیت ارتفاع (کوهستانی، جلگه‌ای، جلگه‌ای - کوهستانی) و قرارگیری روستا در کنار جاده اصلی و یا دور از جاده اصلی، تعداد روستاهای نمونه تحقیق بر اساس نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای همان‌طوری که ذکر آن رفت 14 روستا تعیین گردیدند و داده‌های خام برای اندازه‌گیری شاخص‌ها از طریق مصاحبه، مشاهده، پرسشنامه، اسناد و مدارک گردآوری گردید. همچنین از طریق ابزار پرسشنامه، مؤلفه‌های احساس امنیت اجتماعی به کمک 59 پرسش مورد سنجش قرار گرفت و برای امتیازدهی آن از طیف پنج‌قسمتی لیکرت استفاده گردید. در مرحله امتیازدهی، از آنجاکه دسته‌ای از پرسش‌ها در جهت منفی مطرح شده‌اند، با استفاده از نرم‌افزار SPSS، کدگذاری مجدد برای این دسته از پرسش‌ها انجام شد. بنابراین، امتیاز پاسخ‌ها در پرسش‌ها با جهت مثبت به‌صورت: 5=کاملاً موافقم، 4=موافقم، 3=نظری ندارم، 2=مخالفم و 1=کاملاً مخالفم و در مورد پرسش‌ها منفی عکس این حالت می‌باشد. در این پژوهش جهت دستیابی به اهداف پژوهش اقدام به شناسایی 11 شاخص مرتبط با ابعاد مختلف امنیت اجتماعی (امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت شغلی، امنیت اخلاقی، امنیت حقوقی، امنیت نوامیس، امنیت فرهنگی، امنیت عاطفی، امنیت احساسی، امنیت فکری و امنیت قضایی) با مطالعه مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر شده است. ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. روایی صوری پرسشنامه توسط پانل متخصصان مورد تأیید قرار گرفت. مطالعه راهنما در منطقه مشابه جامعه آماری با تعداد 30 پرسشنامه صورت گرفت و با داده‌های کسب‌شده و استفاده از فرمول ویژه کرونباخ آلفا در نرم‌افزار SPSS، پایایی بخش‌های مختلف پرسشنامه تحقیق 0/77 الی غیره 0/81 به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات) و آمار استنباطی شامل آزمون t استفاده شده است و کلیه محاسبات آماری این پژوهش با نرم‌افزار SPSS انجام گرفته است.

یافته‌ها توصیفی تحقیق

الف: میزان آگاهی روستاییان از دفاتر ICT

به‌منظور آگاهی روستاییان از دفاتر ICT نظرات روستاییان پیرامون آشنایی آن‌ها با خدمات مختلف دفاتر ICT، میانگین رتبه‌ای نظر آن‌ها محاسبه و اولویت‌بندی گردید. برای اولویت‌بندی از ضریب تغییرات (CV) استفاده شده است که یک شاخص نسبی است و امکان مقایسه متغیرهای مختلف را فراهم می‌آورد. همان‌طوری که در جدول 2 مشاهده می‌شود میزان آشنایی روستاییان با دفاتر ICT، میزان آشنایی با خدمات مخابراتی و میزان آگاهی از امکانات و تجهیزات مورد نیاز از مهم‌ترین گویه‌های اولویت‌بندی شده است.

جدول (2): میزان آگاهی روستاییان از دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات

ردیف	گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
1	میزان آشنایی روستاییان با خدمات اینترنتی	55/4	11/1	3/42	5
2	میزان آگاهی از طرح پیشخوان دولت	66/4	66/3	1/42	3
3	میزان رضایت روستاییان از خدمات ارائه شده	23/4	0/22	0/241	7
4	میزان آگاهی از امکانات و تجهیزات مورد نیاز	54/3	0/42	3/45	6
5	میزان استقبال مردم از ایجاد دفاتر ICT	87/3	0/22	6/49	2
6	میزان آشنایی با خدمات پست‌بانک	11/4	0/28	5/44	8
7	میزان آشنایی با خدمات مخابراتی	66/3	0/87	5/52	4
8	میزان آشنایی با دفاتر ICT	9/4	0/65	1/50	9
9	میزان آشنایی با خدمات پستی	98/3	0/61	8/48	1

منبع: یافته‌های پژوهش، 1395

ب: میزان بهره‌گیری روستاییان از خدمات دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات

به‌منظور بهره‌گیری روستاییان از خدمات مورد نیاز در دفاتر ICT نظرات روستاییان پیرامون استفاده آن‌ها از خدمات مورد نیاز در دفاتر ICT، میانگین رتبه‌ای نظر آن‌ها محاسبه و اولویت‌بندی گردید همان‌طوری که در جدول 3، مشاهده می‌شود میزان پرداخت قبوض آب و برق و گاز، خدمات مختلف اینترنتی و خدمات پست‌بانک از مهم‌ترین گویه‌های اولویت‌بندی شده است.

جدول (3): میزان بهره‌گیری روستاییان از خدمات مورد نیاز در دفاتر ICT

ردیف	گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
1	خدمات پست بانک	54/3	0/49	6/24	3
2	خدمات مخابراتی و تلفن	25/3	0/36	1/23	5
3	پرداخت قبوض آب، برق و گاز	87/3	0/55	6/85	1
4	خدمات پستی	37/3	24/1	4/65	4
5	خدمات مختلف اینترنتی	65/3	32/1	3/42	2
6	خدمات ارائه‌شده در زمینه کسب و کار	14/4	0/65	3/40	7
7	خدمات ارائه‌شده پیرامون بهداشت الکترونیک	8/3	0/82	0/56	8
8	خدمات ارائه‌شده پیرامون تجارت الکترونیک	1/4	0/76	0/87	9
9	خدمات ارائه‌شده در زمینه دولت الکترونیک	21/3	0/67	2/98	6

منبع: یافته‌های پژوهش، 1395

نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی در جدول 4 نشان می‌دهد وضعیت امنیت جانی پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار 8/14 درصد در سطح خیلی کم، 12/23 درصد در سطح کم، 18/57 درصد در سطح متوسط، 24/12 درصد در سطح زیاد و 36/94 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت جانی 34/56 درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، 27/39 درصد در سطح کم، 16/43 درصد در سطح متوسط، 11/31 درصد در سطح زیاد و 10/31 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت جانی میانگین و انحراف معیار روستاهای برخوردار به ترتیب با 6/56 و 40/0 برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت جانی به ترتیب 6/25 و 29/2 برآورد گردید. وضعیت امنیت مالی 11/49 درصد پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، 23/41 درصد در سطح کم، 19/42 درصد در سطح متوسط، 13/24 درصد در سطح زیاد و 32/44 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید؛ و نیز، وضعیت امنیت مالی 33/89 درصد پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، 26/17 درصد در سطح کم، 18/63 درصد در سطح متوسط، 14/15 درصد در سطح زیاد و 7/16 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت شغلی روستاهای برخوردار بیشترین فراوانی با 22/28 درصد در سطح خیلی زیاد و کم‌ترین فراوانی با 12/48 درصد در سطح خیلی کم ارزیابی شدند. ولی در روستاهای نابرخوردار

بیش‌ترین فراوانی متغیر امنیت شغلی با $36/57$ درصد در سطح خیلی کم و کم‌ترین فراوانی با $5/63$ در سطح خیلی زیاد ارزیابی شدند. وضعیت امنیت اخلاقی $30/17$ پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، $26/42$ درصد در سطح کم، $18/93$ در سطح متوسط، $14/21$ در سطح زیاد و $10/27$ در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت اخلاقی $9/41$ درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، $11/34$ در سطح کم، $23/52$ در سطح متوسط، $25/97$ در سطح زیاد و $29/76$ در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت اخلاقی میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با $5/86$ و $48/1$ برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت اخلاقی به ترتیب $6/32$ و $22/1$ برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت حقوقی $10/83$ درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، $12/39$ در سطح کم، $18/63$ در سطح متوسط، $24/07$ در سطح زیاد و $34/08$ در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت حقوقی $29/43$ درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، $26/69$ در سطح کم، $22/83$ در سطح متوسط، $14/31$ در سطح زیاد و $6/74$ در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت حقوقی میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با $6/64$ و $66/6$ برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت حقوقی به ترتیب $5/96$ و $25/1$ برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت نوامیس $28/45$ درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، $31/17$ در سطح کم، $24/63$ در سطح متوسط، $10/31$ در سطح زیاد و $5/44$ در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت نوامیس $6/07$ درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، $9/12$ درصد در سطح کم، $20/39$ درصد در سطح متوسط، $28/14$ درصد در سطح زیاد و $36/28$ درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت نوامیس میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با $6/39$ و $17/0$ برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت نوامیس به ترتیب $6/87$ و $28/0$ برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت فرهنگی

روستاهای برخوردار بیشترین فراوانی با 9/12 در سطح خیلی زیاد و کم‌ترین فراوانی با 27/83 در سطح خیلی کم ارزیابی شدند. ولی در روستاهای نابرخوردار بیش‌ترین فراوانی متغیر امنیت فرهنگی با 9/37 درصد در سطح خیلی کم و کم‌ترین فراوانی با 33/81 در سطح خیلی زیاد ارزیابی شدند. در مقابل، وضعیت امنیت عاطفی 33/51 درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، 24/69 درصد در سطح کم، 18/42 درصد در سطح متوسط، 16/51 درصد در سطح زیاد و 6/87 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت عاطفی 12/07 درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، 13/08 درصد در سطح کم، 14/31 درصد در سطح متوسط، 28/11 درصد در سطح زیاد و 32/43 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت عاطفی میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با 4/97 و 78/1 برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت عاطفی به ترتیب 5/48 و 48/6 برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت احساسی میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با 5/76 و 42/0 برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت احساسی به ترتیب 5/17 و 33/0 برآورد گردید. در مورد متغیر امنیت فکری روستاهای برخوردار بیشترین فراوانی با 34/10 در سطح خیلی زیاد و کم‌ترین فراوانی با 7/54 در سطح خیلی کم ارزیابی شدند. ولی در روستاهای نابرخوردار بیشترین فراوانی متغیر امنیت فکری با 29/32 درصد در سطح خیلی کم و کم‌ترین فراوانی با 13/51 در سطح خیلی زیاد ارزیابی شدند. در مورد متغیر امنیت فکری میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای برخوردار به ترتیب با 7/25 و 47/0 برآورد گردید و میانگین و انحراف معیار پاسخ‌گویان روستاهای نابرخوردار پیرامون متغیر امنیت فکری به ترتیب 7/12 و 24/1 برآورد گردید. در مقابل، وضعیت امنیت قضایی 9/48 درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای برخوردار در سطح خیلی کم، 13/51 درصد در سطح کم، 19/64 درصد در سطح متوسط، 26/37 درصد در سطح زیاد و 31 درصد در سطح خیلی زیاد برآورد شد. در مقابل، وضعیت امنیت قضایی 32/81 درصد پاسخ‌گویان ساکن در روستاهای نابرخوردار در سطح خیلی کم، 25/50 درصد در سطح کم، 18/01 درصد در سطح

متوسط، 13/54 درصد در سطح زياد و 10/14 درصد در سطح خيلي زياد برآورد شد. در مورد متغير امنيت قضايي ميانگين و انحراف معيار پاسخ گويان روستاهای برخوردار به ترتيب با 6/97 و 39/0 برآورد گرديد و ميانگين و انحراف معيار پاسخ گويان روستاهای نابرخوردار پيرامون متغير امنيت قضايي به ترتيب 6/46 و 56/1 برآورد گردد. جدول 4: درصد فراواني، ميانگين و انحراف معيار متغيرهای امنيت اجتماعي روستاهای برخوردار و

نابرخوردار از خدمات ICT

متغير	روستا	درصد پاسخ گويان (%)					انحراف معيار	دامنه امتياز
		خيلي کم	کم	متوسط	زياد	خيلي زياد		
امنيت جاني	برخوردار	8/14	12/23	18/57	24/12	36/94	40/0	0-23
امنيت مالي	نابرخوردار	34/56	27/39	16/43	11/31	10/31	29/2	0-25
امنيت شغلي	برخوردار	11/49	23/41	19/42	13/24	32/44	25/5	0-27
امنيت اخلاقي	نابرخوردار	33/89	26/17	18/63	14/15	7/16	18/0	0-21
امنيت حقوقي	برخوردار	12/48	16/56	16/25	32/43	22/28	44/0	0-19
امنيت نواميس	نابرخوردار	36/57	30/41	20/15	7/24	5/63	68/0	0-28
امنيت فرهنگي	برخوردار	30/17	26/42	18/93	14/21	10/27	48/1	0-30
امنيت عاطفي	نابرخوردار	9/41	11/34	23/52	25/97	29/76	22/1	0-31
امنيت احساسي	برخوردار	10/83	12/39	18/63	24/07	34/08	66/6	0-10
امنيت فكري	نابرخوردار	29/43	26/69	22/83	14/31	6/74	25/1	0-27
امنيت قضايي	برخوردار	28/45	31/17	24/63	10/31	5/44	17/0	0-25
	نابرخوردار	6/07	9/12	20/39	28/14	36/28	28/0	0-12
	برخوردار	27/83	29/31	19/91	13/83	9/12	78/0	0-15
	نابرخوردار	9/37	17/41	13/79	25/62	33/81	35/0	0-28
	برخوردار	33/51	24/69	18/42	16/51	6/87	78/1	0-14
	نابرخوردار	12/07	13/08	14/31	28/11	32/43	45/6	0-19
	برخوردار	12/38	15/49	21/83	25/69	24/61	42/0	0-17
	نابرخوردار	36/53	26/82	18/17	13/49	4/99	33/0	0-16
	برخوردار	7/54	14/36	20/89	23/11	34/10	47/0	0-26
	نابرخوردار	29/32	22/17	16/08	18/92	13/51	24/1	0-27
	برخوردار	9/48	13/51	19/64	26/37	31	39/0	0-11
	نابرخوردار	32/81	25/50	18/01	13/54	10/14	56/1	0-23

منبع: يافته های پژوهش، 1395.

یافته‌های استنباطی تحقیق

در این قسمت به منظور مقایسه اختلاف بین میانگین‌های تحقیق از آزمون t استفاده گردیده است که نتایج آن در زیر ارائه می‌گردد.

الف: نتایج حاصل از آزمون t

نتایج آزمون t در جدول 5 نشان می‌دهد که بین روستاییان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنیت مالی، امنیت شغلی، امنیت احساسی، امنیت فکری و امنیت قضایی اختلاف معنی‌داری در سطح 1 درصد خطا وجود دارد. همچنین بین روستاییان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنیت جانی و امنیت حقوقی اختلاف معنی‌داری در سطح 5 درصد خطا وجود دارد و بین روستاییان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنیت اخلاقی، امنیت نوامیس، امنیت فرهنگی و امنیت عاطفی اختلاف معنی‌داری وجود ندارد. با توجه به میانگین‌های به‌دست‌آمده از دو گروه می‌توان اظهار نمود که به‌جز احساس امنیت اخلاقی، نوامیس، فرهنگی و عاطفی در تمام موارد ذکر شده احساس امنیت اجتماعی (از نظر شاخص‌های امنیت مالی، شغلی، احساسی، فکری، قضایی، جانی و حقوقی) روستاییان برخوردار بیشتر از روستاییان نابرخوردار بوده است.

جدول 5: نتایج حاصل از آزمون t در خصوص اختلاف میانگین روستاییان برخوردار و نابرخوردار از خدمات ICT

ردیف	خصوصیات	روستاهای برخوردار		روستاهای نابرخوردار	
		میانگین	SD	میانگین	SD
1	امنیت جانی	6/56	40/0	6/25	29/2
2	امنیت مالی	5/28	25/5	4/90	18/0
3	امنیت شغلی	6/85	44/0	6/20	68/0
4	امنیت اخلاقی	5/86	48/1	6/32	22/1
5	امنیت حقوقی	6/64	66/6	5/96	25/1
6	امنیت نوامیس	6/39	17/0	6/87	28/0
7	امنیت فرهنگی	5/84	78/0	6/48	35/0
8	امنیت عاطفی	4/97	78/1	5/48	45/6
9	امنیت احساسی	5/76	42/0	5/17	33/0
10	امنیت فکری	7/25	47/0	7/12	24/1
11	امنیت قضایی	6/97	39/0	6/46	56/1

منبع: یافته‌های پژوهش، 1395.

نتيجه گيري

فناوري‌هاي اطلاعات و ارتباطات در زندگي انسان‌ها به‌طور همه‌جانبه رسوخ کرده است. اکنون ديگر نمي‌توان به اين فناوري‌ها تنها به منزله ابزاري نگريست که در پاره‌اي موارد مورد استفاده قرار مي‌گيرد، بلکه از آنجايي که بشر وارد عصر اطلاعات شده است و رسوخ اين فناوري‌ها در تمامی ابعاد زندگي اقتصادي، اجتماعي، سياسي، فرهنگي و غيره، بشر با تغيير رويکردي در بسياري مسائل مربوط به جامعه انساني همراه است. مفهوم امنيت متناسب با پيچيده‌تر شدن و تغيير روابط اجتماعي، از حالت اوليه و فزيکي خارج شده و ابعاد مختلف اقتصادي، اجتماعي، فرهنگي و سياسي را در بر گرفته است. امنيت اجتماعي در رابطه با فناوري اطلاعات و ارتباطات و در ابعاد امنيت جاني، مالي، شغلي، اخلاقي، حقوقي، امنيت نواميس، امنيت فرهنگي و غيره، قابل مطالعه است؛ و امروزه هرگونه حرکت جهت دست‌يابي به توسعه بدون توجه به فناوري‌هاي نوين و به‌ويژه فناوري اطلاعات و ارتباطات امري بيهوده و شکست‌خورده محسوب مي‌شود. در اين ميان، به علت دور ماندن نواحی روستايي کشورمان از روند تحولات اقتصادي و اجتماعي، توسعه و گسترش فناوري اطلاعات و ارتباطات در اين نواحی یک ضرورت به شمار مي‌رود؛ و همان‌طور که مطرح گرديد نوشتار حاضر به تبیین رابطه فناوري اطلاعات و ارتباطات در ارتباط امنيت اجتماعي روستاييان شهرستان مشکين شهر پرداخته است. تحليل‌هاي آماری نشان داد گسترش فناوري اطلاعات و ارتباطات در تغيير امنيت اجتماعي مناطق روستايي شهرستان مشکين شهر تأثيرگذار بوده است. همان‌طوري که نتايج آزمون t نشان داد بين روستاييان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنيت مالي، امنيت شغلي، امنيت احساسی، امنيت فکري و امنيت قضايی اختلاف معنی‌داری در سطح 1 درصد خطا وجود دارد. همچنين بين روستاييان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنيت جاني و امنيت حقوقي اختلاف معنی‌داری در سطح 5 درصد خطا وجود دارد و بين روستاييان برخوردار و نابرخوردار از نظر امنيت اخلاقي، امنيت نواميس، امنيت فرهنگي و امنيت عاطفي اختلاف معنی‌داری وجود ندارد. اين مطالعه با يافته‌هاي حاصل از فلمینگ و همکاران (2006)، امين مظفري و همکاران (1390)، کلس (2003) و دياني (2005) هم‌خوان است. با توجه به ميانگين‌هاي به‌دست‌آمده از دو گروه مي‌توان اظهار نمود که به‌جز احساس امنيت اخلاقي، نواميس، فرهنگي و

عاطفی در تمام موارد ذکر شده احساس امنیت اجتماعی (از نظر شاخص‌های امنیت مالی، شغلی، احساسی، فکری، قضایی، جانی و حقوقی) روستاییان برخوردار بیشتر از روستاییان نابرخوردار بوده است. در نهایت با استناد به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌گردد که دولت در راستای تقویت احساس امنیت اجتماعی از منظر تقویت مالی، شغلی و کاهش فقر به گسترش دفاتر ICT در مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر همت بگمارد چون کلس (2003)، بیان نموده است که فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند در جهت کاهش فقر به کار گرفته شود، اگر با نیازهای فقرا تطبیق داده شود و اگر در راه صحیح و درست با هدف مناسب استفاده گردد. همچنین می‌تواند، امنیت مالی و شغلی را به همراه داشته باشد و به کاهش فقر در مناطق روستایی مساعدت نماید، اما اجرای آن در کشورهایی که در آن‌ها نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی و فضایی دائمی وجود دارد، غیرمحتمل می‌باشد. در این راستا، سیاست‌های اجتماعی مکمل، در جهت گسترش توسعه پایدار، مورد نیاز می‌باشد. افزون بر این توصیه می‌شود در مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر طرز استفاده صحیح از فناوری اطلاعات و ارتباطات به روستاییان در راستای توانمندسازی آن‌ها آموزش داده شود که توانمندسازی روستاییان شهرستان مشکین‌شهر نقش به‌سزایی در تأمین امنیت اجتماعی آن‌ها دارد در کل، اشاعه و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر بدون آموزش استفاده صحیح از آن به جوامع روستایی ره به‌جایی نخواهد برد و هزینه سنگینی را هم بر جامعه روستایی تحمیل خواهد کرد، از این رو بر دولت است که آستین بالا زده و گام‌های بلندی را در جهت اقدامات مداخله‌ای خود را در راستای توانمندسازی روستاییان شهرستان مشکین‌شهر در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و اثرات آن در تقویت احساس امنیت اجتماعی بردارد.

منابع

- اصانلو، علی، شیخی قلات، محمد طاهر و علی افشار. (1391). عوامل مؤثر بر مشارکت مردمی در ارتقای امنیت اجتماعی. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال هفتم، شماره سوم، ص 90-104.
- اکرمی فر، سید علی. (1385). تحولات تکنولوژیک و ماهیت مشاغل در عصر اطلاعات و ارتباطات. تهران: همایش نقش فناوری اطلاعات در اشتغال.
- امین مظفری، فاروق و فریدون کریمی. (1393). بررسی رابطه بین رسانه‌های نوین (موبایل و اینترنت) و امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهروندان 15-30 سال شهر تبریز). فصلنامه دانش انتظامی، سال هفدهم، شماره اول، ص 47-61.
- بشیریه، حسین. (1374). انقلاب و بسیج سیاسی، تهران: انتشارات سمت.
- بوزان، باری. (1378). مردم، دولت‌ها و هراس. ترجمه: پژوهش‌گران پژوهشکده مرکز مطالعات راهبردی. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیات، بهرام. (1388). جامعه‌شناسی احساس امنیت اجتماعی. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- حسونند، اسماعیل و حسونند احسان. (1390). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی جوانان. فصلنامه نظم و امنیت اجتماعی، شماره 6، ص 57-76.
- حیدری ساریان، وکیل. (1394). عوامل بهبود امنیت اجتماعی از دیدگاه روستاییان. فصلنامه جغرافیا، سال سیزدهم، شماره 47، ص 117-139.
- خلیلی، رضا. (1381). مهاجرت نخبگان، پدیده‌ای اجتماعی یا موضوع امنیت ملی. فصلنامه مطالعات راهبردی، سال پنجم، شماره 2، ص 410-430.
- خوشفر، غلامرضا. (1382). بررسی مشارکت مردم در ایجاد، حفظ و گسترش امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش اجتماعی. جلد اول، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- درجانی، حسین، احمدی، حبیب، اسلامی، مجتبی و یوسف صوفی. (1392). رابطه فناوری اطلاعات و ارتباطات با امنیت اجتماعی شهروندان ارومیه. فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی، سال چهارم، شماره 55، ص 271-289.
- ساروخانی، باقر، توسلی، غلام عباس و عزیزه سید عربی نژاد. (1387). تأثیر فضاهای مجازی بر کنش اجتماعی دانشجوی دختر با تأکید بر اینترنت. پژوهش‌نامه علوم اجتماعی، سال دوم، شماره اول، ص 131-152.

- ضرابی، اصغر؛ شرفی، زکیه و مهدی زنگنه. (1391). سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد با تأکید بر عملکرد پلیس و رسانه‌های جمعی. پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت اجتماعی، شماره 1، جلد 2، ص 105-123.
- کاستلز، مانوئل. (1385). عصر اطلاعات، مترجم: احد علیقیان و افشین خاکباز. تهران: انتشارات طرح نو.
- کرمی، مرتضی و کیومرث فرحبخش. (1394). بررسی مؤلفه‌های مؤثر بر افزایش امنیت اجتماعی از دیدگاه نخبگان حوزه امنیت، فصلنامه پژوهش‌های انتظامی و امنیتی، سال سوم، شماره 13، ص 49-67. تهران: دانشگاه جامع امام حسین (علیه‌السلام).
- گیدنز، آنتونی. (1378). پیامدهای مدرنیته، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
- مختاری، مریم؛ بلالی، اسماعیل؛ میرفردی، اصغر و حسینی اخگری، معصومه. (1391). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره 1، جلد 2، ص 21-40.
- مک لوهان، هربرت مارشال. (1377). برای درک رسانه‌ها. مترجم: سعید آذری. تهران: مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌ای صداوسیما، نشر اصلی.
- نوید نیا، منیژه. (1383). درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مقالات راهبردی، شماره نوزدهم.
- هابرماس، یورگن. (1384). کنش ارتباطی، مترجم: کمال پولادی. تهران: انتشارات موسسه ایران.
- هندیانی، عبدالله. (1387). بررسی تحولات مفهوم امنیت در محیط امنیتی، سال 9، شماره سوم، ص 9-30.
- Brauch, Günter (2005), Stability or Sustainability? Dimensions of socio-economic security in a rain forest margin, Research Project on Stability of Rain Forest Margins.
- Burke, A (2010), what security makes possible: some thoughts on critical security studies, Working Paper 2007/1, Australian National University, Canberra, http://ips.cap.anu.edu.au/ir/pubs/work_papers/07-1.pdf (Accessed 14 May 2013).
- Buzan, B (2009), People, states and fear: An agenda for international security studies in the Post-Cold War Era, ECPR pres.
- Detweiler C, Pommeranz A. van den Hoven J. Nissenbaum H. (2011). Proceedings of the 1st international workshop on values in design – building bridges between RE, HCI and Ethics, 6th of September, 2011, Lisbon, Portugal, <http://mmi.tudelft.nl/ValuesInDesign11/proceedings.pdf> (Accessed 14 May 2013).

- Diani, M, & McAdam, D (2005), *Social movements and networks: relational approaches to collective action*. Oxford: University Press.
- Kundishora, G. Phil.H. Fzie, F (2012), the role of information and communication technology ICT in enhancing local economic development and poverty reduction, *Journal of ICT*, 2 (5), 11-25.
- Nielsen, M (2012), *Reinventing discovery: The new era of networked science*, Princeton NJ, Princeton University Press.
- Parrott, L. & Madoc-Jones, I. (2008). Reclaiming information and communications technology for empowering social work practice. *Journal of Social Work*, 8(2), 181- 197.
- Peron, B. Taylor, H. Glass. J (2011), Information and communication technologies in social Work, *Journal of Advances in Social Work*, 11 (1), 67-81.
- Rohr Lopez, A (2014), the impact of social media on social movements: The new opportunity and mobilizing structure, *New Media & Society*, 5.2: 185-202.
- Sapey, B. (2000). Social work tomorrow: Towards a critical understanding of technology in social work. *British Journal of Social Work*, 27(6), 803-814.
- Sluchynsky, O (2010), *Managing change in social security: role of ICT*, the World Bank.
- Wolfers. JKL (1962), *National security as an ambiguous symbol ...* Baltimore: Johns Hopkins University Press.